

Liburuak

KRITIKA

Jendeen jende.
Mattin Irigoien.
Alberdania. 120 orrialde. 10 euro.

Helduen literatura
Saioa Ruiz Gonzalez

Antzerkien, antzerkien, antzerki...

EUSKARAZ idatzitako produkzio dramatikoak eskasa dela badakigu. Eta idazten den gutxi horrek gizartean daukan oihartzuna are eskasagoa dela esatearekin, ez naiz ezer berririk gaineratzen ari. Eztabaidarako zein erkaketarako aukera gutxi ematen duen euskal-koadro horren aurrean, inkontzienteki ala ez, beste literatura tradizioetan begirada pausatzeraz bultzatzen gaitu. Hala gertatu zait, Mattin Irigoien baxenafarraren *Jendeen jende* antzerki lana dastatzean. Hartu-emanak betikoak eta etengabeak dira. Bi herrialde desberdin izanda ere kezka amankomunak dauzkagu, eta horiek plazaratzeko literatura, antzerkia kasu, baliatzen dugu zenbaitetan. Hortaz, murritzasunaren aldean horra aberastasuna: tradizio (literario) desberdinen topaketa?

Jendeen jende lanak García Lorcaren *La casa de Bernarda Alba* (1936) gogorarazi dit. Bata Euskal Herriko Iparraldean eta beste Andaluzian kokatua. Irigoienena komedia, Lorcarena, ordea, eremu tragikoagora lerratzen da. Baina topaketaz ari garela, garrantzitsuena ez da Nola edo Non, baizik eta Zer: tirania, belaraldien arteko gatazka, ohorea berezko nortasunaren kausa duen landa munduko familia edota (odol) garbitasuna, bilakatu dira garaian garaiko eta tokian tokiko bi plater desberdin prestatzeko osagai.

Irigoienek, familia baten krisi giroan kokatzen gaitu. Mari Ager, tradizionaltasun kontserbadoreenean erroturiko baloreen sinbolo dugu. Matriarkaren kategorian kokatzen duen makilaz lagunduta, bera da Ager "arraza" bizirik mantentzeko esperantza bermatzen duena. Baina horrekin batera, tradizio luze baten amaiera iristear dagoela markatzen du. Euskaldunaren berezko nortasuna, iraganeko landa munduan bilatu behar zela zioen motibo erromantikoa azkeneraino eramana dela konturatzen gara. Errepara bestela, ager latinezko hitzaren erabilera ironikoa, euskaraz nekazari esanahia baitu. Edota Erlaitz izeneko mutilaren kasuari, Mariaren begietan espainola dena, Bilboko hizkeran mintzo delako.

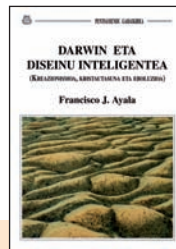
Hala ere, ideologia sendoenetan finkatutako tradizio batean, arraildurak badira. Ager familiak, garbitasun horren azpian ezkututzen duen sekretua ezagutzera gonbidatzen gaitu: tradizioa eta modernitatea, zaharra eta berria, kanpotarra eta bertakoa. Garai batean manikeoak suertatu ziren elementuen nola-baiteko batasuna egiteko momentua iritsi da. Izan ere, nahaste horretan aberastasuna ere badago.

Hauxe da *Jendeen jende*. Topaketaz norbera jabetu dadila. ■

Kreazionismoa eta eboluzioa

Darwinen pentsamendua eta eboluzioa ikas-teko sarrera modura ulertu behar da Francisco J. Ayalaren *Darwin eta diseinu inteligentea* liburua. Biologoa da egilea, eta American Association for the Advancement of Science erakundeko lehendakari izan zen. Lanak mutazioari eta hautespen naturalari buruzko azalpen sakonak eskaintzen ditu, erregistro

fosila eta biologia molekularra aztertzen ditu eta giza-eboluzioaren nondik norakoak azaltzen. Baina ez dio eztabaidari muzin egiten: kreazionismoaren iruzurra salatzen du, zientziaren esparruan sartzen delako behar bezalako metodorik gabe; eta, era berean, zientziak mugak dituela aitortzen du. ■

Darwin eta...
Francisco J. Ayala.
Gaiak.
244 orrialde.
19 euro.

Zientzia, Internet eta filosofia azken 'Jakin'-en

Jakin aldizkariaren azken zenbakiak hiru artikulu nagusi dakartza. Andoni Eizagirrek zabaldu du aldizkaria, *Zientziaren ingurumari soziala* artikuluekin. Gizarteko zenbait sektoretan kezka sortuko zuen gaiari heldu diote Maialen Garmendiak, Carmelo Garitaonandiak, Gemma Martinezek eta Miguel Angel Casadok: Adingabeak eta Internet. EU Kids Online sarearen gomendioetatik abiatu dira artikuluen mamia osatzeko. Eta Javier Aguirrek *Epiktetoren Enkebiridion, bizitzarako eskuliburua* artikulua publikatu du. Horiez gain, Egunen gurpilean sailean Haizea Barcenillak, Iñaki Irazabalbeitiak, Goizalde Landabasok, Lionel Jolyk eta Josu Larri-nagak idatzi dute. ■

Jakin 179.
Batzuen artean.
Jakin.
113 orrialde.
12 euro.